

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev-264/2025-2

REPUBLIKA HRVATSKA
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca dr. sc. Ante Perkušića predsjednika vijeća, Đura Sesse člana vijeća i suca izvjestitelja, Goranke Barać-Ručević članice vijeća, Mirjane Magud članice vijeća i mr. sc. Neri Radas članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Družbe sestara milosrdnica Sv. Vinka Paulskoga, Zagreb, Frankopanska 17, OIB 09456474627, kojeg zastupa punomoćnik Srećko Ilić, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Ilić & Ilić d.o.o. u Zagrebu, protiv tuženog Montkemija d.d. u stečaju, Zaprešić, Lužnički odvojak 2, OIB 76924477381, kojeg zastupa punomoćnik Vinko Knezović, odvjetnik u Zagrebu, radi utvrđenja i brisanja zemljišnoknjižnog upisa, odlučujući o reviziji tužiteljice tužiteljica protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-185/2021-3 od 16. studenog 2021., kojom je preinačena presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1024/2018 od 13. studenog 2020., u sjednici održanoj 26. ožujka 2025.,

r i j e š i o j e:

I. Ukida se presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj PŽ-185/2021-3 od 16. studenog 2021. i predmet se vraća sudu drugog stupnja na ponovni postupak.

II. O troškovima revizijskog postupka odlučeno je konačnom odlukom.

Obrazloženje

1. Presudom suda drugog stupnja preinačena je presuda suda prvog stupnja kojom je bilo udovoljeno tužbenom zahtjevu, tako da je presuđeno:

„Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1024/2018 od 13. studenog 2020. u točki I. i III. njene izreke i sudi:

I. Odbija se tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži da sud utvrdi da je protuzakonit i bez pravnog učinka upis uknjižbe prava vlasništva, za korist tuženika društva Montkemija d.d. u stečaju, Zaprešić, Lužnički odvojak 2, OIB 76924477381, na nekretninama upisanim u zk.ul.br. 986, zatim u zk.ul.br. 3609 te u zk.ul.br. 5157, sve

k.o. Brdovec, a koji upis je izvršen temeljem rješenja Općinskog suda u Zaprešiću poslovni broj Z-1789/95, kao neosnovan.

II. Nalaže se tužitelju u roku od osam dana naknaditi tuženiku trošak parničnog postupka u iznosu od 56.222,00 kn (pedesetšesttisućadvjestodvadeset-dvije kune).

III. Odbija se tuženikov zahtjev za naknadu troška parničnog postupka u iznosu od 21.293,62 kn (dvadesetjednutisućdvjestodevedesetri kune i šezdeset dvije lipe), kao neosnovan.“.

2.1. Protiv presude suda drugog stupnja reviziju podnosi tužiteljica slijedom rješenja ovog suda poslovni broj Revd-785/2022 od 13. studenog 2024. zbog pitanja:

„Može li stranka trpjeti štetu ukoliko je postupila prema izričitoj uputi drugostupanjskog suda?“,

a zbog razvoja prava kroz sudsku praksu.

2.2. U razlozima ovog suda u citiranom rješenju rečeno je je potrebno odgovoriti na pitanje je li viši sud kao tijelo državne vlasti odgovorno za izričitu uputu koju je glede predmetnog spora dao u svojoj odluci u istom predmetu na vrlo određen i opsežan način, da bi kasnije drugo vijeće istog suda odustalo od tog shvaćanja i zaključilo da bi odluku trebalo donijeti na temelju pravne osnove koja se bitno razlikuje od one o kojoj se u postupku raspravljalo i koju je po ukidnoj ranijoj odluci suda stranka prihvatila, i postupila po njoj, a koje postupanje suda drugog stupnja stranka ni na koji način nije mogla predvidjeti.

3. Na reviziju je odgovoreno.

4. Revizija je osnovana.

5. U ovom postupku sud prvog stupnja je presudom broj P-303/2012 od 14. siječnja 2014. udovoljio tužbenom zahtjevu upravljenom na utvrđenje da je tužiteljica vlasnica nekretnina pobliže opisanih i popisanih u izreci te presude , a sud drugog stupnja je ukinuo presudu i predmet vratio sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje, izrazivši u presudi pravno shvaćanje kako slijedi:

„U konkretnom slučaju se radi o tužbi koju je tužitelj podnio sukladno zaključku Ureda državne uprave u Zagrebačkoj županiji, Ispostava Zaprešić, od 14. listopada 2011. Naime, sukladno odredbi čl. 73. Zakona o naknadi, ako u postupku donošenja rješenja o naknadi za oduzetu imovinu među strankama postoji spor glede činjenica od kojih zavisi neko njihovo pravo ili spor o tome postoji li neko pravo, nadležni Županijski ured može prekinuti postupak i uputiti stranke da pokrenu parnicu ili drugi postupak pred nadležnim tijelom.

Pri tome valja imati na umu da se u smislu odredbi Zakona o naknadi za imovinu oduzetu prijašnjim vlasnicima, naknada u načelu isplaćuje u novcu ili vrijednosnim

papirima, a iznimno u naravi. Zakonom o naknadi propisano je koja imovina se može vratiti u vlasništvo (naknada u naravi), a koja ne. Postupak za povrat imovine se vodi pred nadležnim Županijskim uredom, koji nakon provedenog postupka u kojem se utvrđuju odlučne činjenice za odlučivanje o zahtjevu, donosi rješenje o naknadi za oduzetu imovinu.

Iako Zakonom o naknadi nije propisan sadržaj rješenja o naknadi za oduzetu imovinu, budući da se u tom Zakonu koristi pojam „prijšnjem vlasniku daje se u vlasništvo“ (npr. u odredbama čl. 16., 20., 22. st. 2., 32., 40.), da nadležni Županijski ured rješenjem utvrđuje da se prišnjem vlasniku daje u vlasništvo (čl. 22. st. 2.), da donosi rješenje o utvrđenju prava vlasništva (čl. 40. st. 2.), da se ugovori o zakupu raskidaju po sili zakona danom pravomoćnosti rješenja o utvrđivanju prava vlasništva (čl. 41. st. 1.) proizlazi da rješenjem o naknadi za oduzetu imovinu nadležni Županijski ured odlučuje daje li se (odnosno vraća) određena imovina prišnjem vlasniku (odnosno utvrđuje se njegovo pravo vlasništva) ili mu se isplaćuje naknada u novcu ili vrijednosnim papirima.

Dakle, rješenjem o povratu imovine (ako se prišnjem vlasniku vraća određena nekretnina) prišnji vlasnik stječe pravo vlasništva (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske u odlukama poslovni broj Rev-2416/10 od 11. prosinca 2013. i Rev-1550/16 od 12. travnja 2017.), što znači da prišnji vlasnik stječe pravo vlasništva (na nekretnini) odlukom drugog tijela u trenutku konačnosti odluke u smislu odredbi čl. 126. st. 1. i 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“ broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14; dalje: ZV).

S druge strane, pravo vlasništva je moguće steći i odlukom suda (čl. 126. st. 1. ZV-a). U tom slučaju pravo vlasništva se stječe pravomoćnošću sudske odluke i onaj tko stekne pravo vlasništva odlukom suda ovlašten je ishoditi upis stečenog prava vlasništva u zemljišnoj knjizi.

Iako je odredbom čl. 73. Zakona o naknadi propisana mogućnost upućivanja stranaka u parnicu (ako među njima postoji spor glede činjenica od kojih zavisi neko njihovo pravo ili spor o tome postoji li neko pravo), u takvoj parnici nije dopušteno odlučivati o tužbenom zahtjevu koji bi isključivao potrebu da Županijski ured donese rješenje o naknadi, odnosno koji bi isključivao zakonom propisan postupak povrata oduzete imovine. To u konkretnom slučaju znači da tužbeni zahtjev (kojim tužitelj traži utvrđenje prava vlasništva i brisanje uknjižbe prava vlasništva tuženika i uknjižbu njegovog prava vlasništva) u potpunosti isključuje postupak povrata imovine (koji ne mora nužno okončati donošenjem rješenja o davanju imovine u vlasništvo prišnjem vlasniku) i potrebu donošenja rješenja o naknadi, što nije dopušteno tražiti u ovom parničnom postupku.

Ovo stoga što upućivanjem u parnicu radi utvrđivanja (tužiteljevog) prava vlasništva i eventualnim donošenjem presude kojom se takav zahtjev prihvaća, tužitelj bi stekao pravo vlasništva na predmetnim nekretninama odlukom suda (odnosno njezinim pravomoćnošću), u kojem slučaju bi u potpunosti bio isključen postupak povrata imovine, što nije smisao i svrha odredbe čl. 73. Zakona o naknadi. U parnici

na koju nadležni Županijski ured uputi stranke (kad među njima postoji spor glede činjenica od kojih zavisi neko njihovo pravo ili spor o tome postoji li neko pravo) predmet tužbenog zahtjeva ne može biti takav da isključuje ili zamjenjuje rješenje o povratu imovine.

Pri tome se napominje da iz izreke zaključka Ureda državne uprave od 14. listopada 2011. proizlazi da je tužitelj upućen pokrenuti postupak pred sudom radi utvrđivanja prava vlasništva na predmetnim nekretninama, dok iz obrazloženja tog zaključka proizlazi da je vlasništvo predmetnih nekretnina među strankama zapravo sporno zbog činjenice da je tuženik upisan u zemljišnoj knjizi kao vlasnik nekretnina i zbog činjenice da je naknadno rješenjem Hrvatskog fonda za privatizaciju od 30. travnja 2010. utvrđeno je da predmetne nekretnine nisu procijenjene u vrijednost društvenog kapitala u postupku pretvorbe društvenog poduzeća tuženikovog pravnog prednika.

Po ocjeni ovog suda, kada se dovede u vezu obrazloženje zaključka i u izreci (nepotpuna) uputa o upućivanju tužitelja na parnicu radi utvrđivanja prava vlasništva, proizlazi da je tužitelj pogrešno upućen pokrenuti parnicu radi utvrđivanja svog prava vlasništva, već je smisao njegovog upućivanja u parnicu raspraviti o spornom tuženikovom stjecanju prava vlasništva na predmetnim nekretninama čija vrijednost (prema rješenju Hrvatskog fonda za privatizaciju od 30. travnja 2010.) nije procijenjena u kapital društva u postupku pretvorbe.

Naime, u smislu odredbe čl. 390.a ZV-a trgovačko društvo koje je pravni slijednik društvenog poduzeća koje je provelo pretvorbu društvenog kapitala ne može postati vlasnik nekretnina koje nisu procijenjene u kapital prilikom pretvorbe vlasništva. Procjena vrijednosti nekretnine u društveni kapital je nužna pretpostavka bez koje nema mogućnosti stjecanja prava vlasništva. Neprihvatljivo je da bilo koje trgovačko društvo može postati vlasnik nekretnine koja nije obuhvaćena pretvorbom. To bi bilo u suprotnosti s osnovnim ciljem i svrhom pretvorbe i privatizacije društvenih poduzeća (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci poslovni broj Rev-x 963/13 od 19. ožujka 2014.).

Prema tome, tužbeni zahtjev u ovoj parnici treba biti usmjeren na sporno tuženikovo stjecanje prava vlasništva na predmetnim nekretninama čija vrijednost nije procijenjena u kapital društva u postupku pretvorbe, u smislu odredbe čl. 187. ZPP-a.

Zbog nepotpune upute Ureda državne uprave tužitelj ne smije trpjeti štetne posljedice u ovoj parnici na koju je upućen zaključkom nadležnog tijela u skladu s odredbom čl. 73. Zakona o naknadi, pa će u ponovnom postupku prvostupanjski sud pozvati tužitelja urediti tužbeni zahtjev u smislu uputa danih u ovoj odluci.

Slijedom navedenog, ovaj sud je sukladno odredbi čl. 369. st. 1. ZPP-a ukinuo pobijanu presudu u točkama 1., 2. i 3. izreke te predmet u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.“

6. Dakle sud drugog stupnja je vrlo jasno i nedvosmisleno dao uputu sudu ali i tužiteljici kakav tužbeni zahtjev može postaviti u ovoj parnici.

7. Prema stanju spisa tužiteljica postupa po shvaćanju i uputi suda drugog stupnja i podneskom od 15. svibnja 2029. postavlja tužbeni zahtjev, kako je to navedeno u izreci presuda suda prvog stupnja (vidi točku 1. obrazloženja ove odluke).

8. Sud drugog stupnja preinačivši odluku suda prvog stupnja zauzima pravno shvaćanje kako slijedi:

„23. Naime, prema odredbi čl. 106. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama („Narodne novine“ broj 91/96 i 114/01; dalje: ZZK) upisi se provode na temelju rješenja zemljišno-knjižnog suda kojim se upis određuje i nalaže se njegova provedba u zemljišnim knjigama (rješenje o upisu), a zemljišnoknjižni sud će dopustiti upis ako, između ostalog, utemeljenost prijedloga proizlazi iz sadržaja podnesenih isprava. Dakle, za utvrđenje pravne nevaljanosti uknjižbe je potrebno prethodno utvrđenje ništetne/pravno nevaljane one isprave na temelju koje je doneseno rješenje o upisu. Budući da utvrđenje nevaljanosti upisa u zemljišnu knjigu u konkretnom slučaju ne predstavlja zahtjev za brisanje uknjižbe (u smislu odredbe čl. 128. st. 1. ZZK-a) jer se ne radi o povredi knjižnog prava tužitelja, već se radi o tužbi za utvrđenje iz čl. 187. ZPP-a kojom se može tražiti da sud samo utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost, odnosno neistinitost kakve isprave. Slijedom navedenog, ovaj sud je stava da se tužbom na utvrđenje ne može zahtijevati utvrđenje pravne nevaljanosti upisa u zemljišnu knjigu koje se provodi na temelju sudskog rješenja, a kako je to zatražio tužitelj u ovom slučaju točki I. svog tužbenog zahtjeva, slijedom čega je takav zahtjev trebalo kao neosnovan odbiti.

24. Zbog navedenog je primjenom odredbe čl. 373.a st. 1. i 3. ZPP-a odlučeno kao pod točkom I. izreke ove drugostupanjske presude.“

9. Iz svega navedenog razvidno je da isti sud, u istom predmetu glede podobnosti sadržaja tužbenog zahtjeva zauzima dva posve suprotstavljena pravna shvaćanja.

10. Prema stanju spisa i utvrđenjima sudova nižeg stupnja slijedi:

- da je tužiteljica 1997. podnijela Zahtjev kojim je zatražio povrat otete imovine (u ovom predmetu prijepornih nekretnina), pred Uredom državne uprave u Zagrebačkoj županiji, Ispostava Zaprešić,

- da je Upravno tijelo tužiteljicu uputilo na put parnice, s uputom na utvrđenje prava vlasništva, kao prethodnim pitanjem o kojem ovisi rješenje u upravnom postupku,

- da je tužiteljica postupila u skladu s uputom upravnog tijela i tužbu podnio 11. studenog 2011., pred (tada) Općinskim sudom u Zaprešiću, uz dopunu 14. studenog 2012.,

- da se je rečeni sud oglasio nenadležnim i predmet je ustupljen Trgovačkom sudu u Zagrebu,

- da je sud prvog stupnja donio presudu 14. siječnja 2014. broj P-303/2012, tužitelj je odbijen sa svojim tužbenim zahtjevom,

- da je sud drugog stupnja donio Rješenje po žalbi tužitelja, 13. ožujka 2018. broj PŽ-2242/2014, ukinuo prvostupanjsku presudu, i predmet vratio na ponovno suđenje, s izričitom uputom tužitelju kako da uredi tužbeni zahtjev (kao u točki 5. obrazloženja ove odluke),

- da je po tako uređenom tužbenom zahtjevu, donesena je presuda pred suda prvog stupnja broj P-1024/2018 od 13. studenog 2020.,

- da je po žalbi tuženika VTSRH je donio 16. studenog 2021. presudu broj PŽ-185/2021, kojom je preinačena prvostupanjska presuda, na način da je tužbeni zahtjev tužitelja odbijen,

- da su nekretnine koje su predmet ovog postupka, i to nekretnine upisane u zk.ul. 986, zk.ul. 3609, te zk.ul.5157, sve k.o. Brdovec su upisane kao vlasništvo tuženika.

11. Sporno je ima li tuženik valjanu i pravnu osnovu vlasništva, jer tužiteljica ustraje na tvrdnji da s obzirom nekretnine nisu procijenjene u kapital društva (tuženika) u postupku pretvorbe što je nužno da bi pravni slijednik društvenog poduzeća koje je provelo pretvorbu društvenog kapitala postalo vlasnikom nekretnina, sukladno čl. 390.a Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

12. S obzirom na sve navedeno sud drugog stupnja do sada tijekom čitavog postupka nisu došli u fazu odlučivati o osnovanosti ovog prigovora.

13. Odredbom čl. 5. st. 4. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23 - dalje: ZPP) koji se glasom odredbe čl. 170. st. 2. ZPP/22 primjenjuje i na postupke pokrenute prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZPP-a - („Narodne novine“, broj 80/22), što znači i na ovaj postupak makar je drugostupanjska odluka donesena prije stupanja na snagu ZID ZPP/22 propisano je da sud ne može svoju odluku utemeljiti na pravnoj osnovi koja je bitno različita od one o kojoj se u postupku raspravljalo i koju savjesna i brižljiva stranka nije mogla razumno predvidjeti.

14. Povezujući ovu odredbu s, pitanjem zbog kojeg je dopušteno podnijeti reviziju, jasno je da stranka ne može trpjeti procesne štete, zbog toga što je u dobroj vjeri poklanjajući puno povjerenje odluci suda drugog stupnja, postupila po uputi tog istog suda i preinačila tužbeni zahtjev kako je to bilo izričito i nedvosmisleno rečeno u ranijoj odluci suda drugog stupnja.

15. Dakle, kada sud drugog stupnja u pobijanoj odluci odstupa od pravne osnove o kojoj se raspravljalo i koja je sadržana u, po uputi istog tog suda preinačenom tužbenom zahtjevu, pri čemu se tužiteljici nije dala mogućnost da o njoj raspravlja, sud drugog stupnja čini bitnu povredu postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a i time onemogućavajući stranku da raspravlja pred sudom vrijeđa i Ustavom RH („Narodne

novine“, broj 56/90, 135/97, 8/98-službeni pročišćeni tekst, 113/00, 124/00-službeni pročišćeni tekst, 28/01, 41/01-službeni pročišćeni tekst, 76/10, 85/10-službeni pročišćeni tekst, 5/14) zajamčeno pravo na pošteno suđenje i time po prirodi stvari nanosi stranci čije je pravo povrijedio gotovo nepopravljivu štetu.

15.2. To tim prije što je pravno shvaćanje suda drugog stupnja suprotno pravnom shvaćanju ovog suda sadržanom u presudi Rev-x-969/2013 od 19. ožujka 2014.

16. Time je i odgovoreno na pitanje zbog kojeg je revizija dopuštena.

17. Zbog svega gore navedenog odlučeno je kao u izreci primjenom odredbe čl. 393. st. 6. ZPP-a.

18. Odluka o troškovima temelji se na odredbi čl. 166. ZPP-a.

Zagreb, 26. ožujka 2025.

Predsjednik vijeća:
dr.sc. Ante Perkušić

Broj zapisa: **9-30875-6c94f**

Kontrolni broj: **032f4-f741c-89d66**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=Ante Perkušić, O=VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://usluge.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti-dokumenta/>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Vrhovni sud Republike Hrvatske** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.